

Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Rapportering på gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

2019-2023

Tydal kommune

Innholdsfortegnelse

Undersøkelse av saksbehandling ved salg av kommunal eiendom	3
Kompetanse og kapasitet i kommuneledelsen	5
Innherred Renovasjon IKS (eierskapskontroll).....	7
Eierskapskontroll - Nord-Trøndelag Krisesenter IKS	10

Undersøkelse av saksbehandling ved salg av kommunal eiendom

Rapport avlagt: Mai 2020

Problemstilling: Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommene Spøneset og Tydal Museum i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak?
Er saksbehandlingen rundt salg av eiendommene Spøneset og Tydal Museum i tråd med god forvaltningsskikk?

Rapportens konklusjon:

Spøneset

Revisor konkluderer først med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Spøneset med ett unntak er i tråd med aktuelle bestemmelser i forvaltningsloven. Unntaket er at det er brukt lang tid på å avgjøre saken, noe som ikke er i tråd med forvaltningsloven § 11 a.

Deretter konkluderer revisor at kommunen på flere punkt ikke har opptrådt i tråd med god forvaltningsskikk. Dette har bakgrunn i uklar skriftlig kommunikasjon, at muntlige opplysninger ikke er nedtegnet skriftlig, at oppfordring om skriftliggjøring av budets pålydende ble gitt mange måneder etter budfristens utløp og at behandlingen av saken tar lang tid.

Til slutt konkluderer revisor med at kommunen opptrer i tråd med egne rutiner, retningslinjer og vedtak, med ett unntak. Unntaket er at det gjennomføres møter med interessentene for å avklare interesse for deling av eiendommen, i stedet for å vurdere hvem av interessentene som er best skikket for å kjøpe eiendommen og deretter tilby eiendommen til denne.

Tydal museum

For Tydal museum, har ikke revisor vurdert opp imot gjeldende lovverk. Dette da salget har kommet så kort at revisor ikke har funnet aktuelle utfordringer opp imot lovverket.

Revisor konkluderer derfor med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum er i tråd med god forvaltningsskikk.

Deretter konkluderer revisor med at saksbehandlingen rundt salg av eiendommen Tydal museum med ett unntak er i tråd med kommunens rutiner, retningslinjer og vedtak. Unntaket er at det ikke er utarbeidet takst for eiendommen.

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak, sak 7/20

Kontrollutvalget tar revisors konklusjoner til orientering og legger rapporten fram for kommunestyret med denne innstillingen:

1. Kommunestyret tar rapporten om salg av kommunale eiendommer til orientering.
2. Kommunedirektøren bes fremme en sak om forenkling av retningslinjene for salg av landbrukseiendom.

Kommunestyrets vedtak, sak 41/20

1. Kommunestyret tar rapporten om salg av kommunale eiendommer til orientering.
2. Kommunedirektøren bes fremme en sak om forenkling av retningslinjene for salg av landbrukseiendom.

Administrativ oppfølging

På kontrollutvalgets møte 20.05.2021 ble det under sak 11/21 Eventuelt, vedtatt å be kommunedirektøren om en orientering om oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 41/20 Revisjonsrapport – salg av kommunale eiendommer.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak i sak 11/21:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om oppfølging av kommunestyrets vedtak, orientering gis på kontrollutvalgets møte 02.09.2021.

Kommunedirektøren v/ sektorleder næring og landbruk, orienterte om retningslinjer for salg av landbrukseiendom. Kommunedirektøren finner retningslinjene kortfattet og lett forståelig, kommunen sitter igjen med lite landbrukseiendom, på bakgrunn av dette anser kommunedirektøren at det ikke er nødvendig å forenkle gjeldende retningslinjer. Det vil bli fremmet en sak for formannskap og kommunestyret i løpet av høsten 2021 om dette.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak i sak 13/21:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Kontrollutvalget ber om at vedtaket fra formannskap og kommunestyret legges frem for kontrollutvalget som referatsak.

Kommunestyret vedtok i sak 64/21 Salg av kommunal landbrukseiendom (møte 21.10.2021) at gjeldende tilleggsretningslinjer for salg av landbrukseiendommer fjernes.

Kompetanse og kapasitet i kommuneledelsen

Rapport avlagt: Februar 2022

Problemstilling: Har kommunen tilfredsstillende kompetanse og kapasitet blant ledergruppen til å drifte administrasjonen og personalarbeid forsvarlig?

Har kommunen etablert system, retningslinjer og rutiner som sikrer en forsvarlig saksforberedelse av politiske saker og iverksettelse/oppfølging av disse?

Rapportens konklusjon:

Kommunens administrative ledergruppe har relevant utdanning, lederfaring eller lederutdanning og relevant yrkeserfaring. Revisors vurdering er derfor at det er tilfredsstillende kompetanse i ledergruppen.

Sektorlederne har ulikt antall ansatte å fordele arbeidsoppgavene på, og noen er mer presset enn andre. Felles for disse er at de ønsker seg mer tid til utviklingsoppgaver. Særlig er det utfordrende for sektorlederen i 50 prosent stilling.

Kapasiteten til administrativ ledelse er i stor grad påvirket av samspillet opp mot politisk nivå. Her er revisors vurdering at det ikke er jobbet godt nok med rolleforståelse, gjensidig tillit, åpenhet for gjensidig konstruktiv kritikk og åpen samtale om relasjonens kvalitet. I januar 2022 forteller både administrasjon og ordfører revisor at samarbeidet stadig bedrer seg, noe som er positivt. Kommunen som helhet vil ha god nytte av å skape et bedre samarbeidsklima.

Når det gjelder saksforberedelse og iverksettelse av politiske saker er revisors vurdering at kommunen har system, retningslinjer og rutiner som sikrer en forsvarlig forberedelse av politiske saker og iverksettelsen av disse.

Revisors anbefalinger:

At Tydal kommune:

- Ivaretar den gode dialogen videre
- Gjennomfører del to av politikeropplæringen, med deltakelse fra både politikere og administrasjon.

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak, sak 3/22

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om kompetanse og kapasitet til orientering.
2. For å styrke arbeidet med best mulig kompetanse i administrasjonens ledelse, ber kommunestyret kommunedirektøren sørge for at det blir laget en kompetanseplan. Denne må legge vekt på utfyllende behov og systematikk i oppfølgingen.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 5.2. Samspillet mellom administrasjonen og politisk nivå må være hovedtema i politikeropplæringen. Det må legges spesielt vekt på:
 - rolleforståelsen mellom administrasjon og politikere
 - gjensidig tillit
 - åpenhet for konstruktiv kritikk
 - åpen samtale om relasjonens kvalitet

Polikeropplæringen må gjennomføres før 1. juni 2022.

4. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 10.08.2022.

Kommunestyrets vedtak, sak 12/2022

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om kompetanse og kapasitet til orientering.
2. For å styrke arbeidet med best mulig kompetanse i administrasjonens ledelse, ber kommunestyret kommunedirektøren sørge for at det blir laget en kompetanseplan. Denne må legge vekt på utfyllende behov og systematikk i oppfølgingen.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 5.2. Samspillet mellom administrasjonen og politisk nivå må være hovedtema i politikeropplæringen. Det må legges spesielt vekt på:
 - rolleforståelsen mellom administrasjon og politikere
 - gjensidig tillit
 - åpenhet for konstruktiv kritikk
 - åpen samtale om relasjonens kvalitetPolikeropplæringen må gjennomføres før 1. juni 2022.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 10.08.2022

Administrativ oppfølging

Kommunedirektøren har i brev av 20.07.2022 gitt en tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølging av kommunestyrets vedtak, kontrollutvalget behandlet tilbakemeldingen på sitt møte 01.09.2022 i sak 17/22.

Tydal kommune skal ta i bruk KS sitt verktøy for strategisk kompetanseplanlegging og det er satt ned en tverrsektoriell arbeidsgruppe med representanter fra tillitsapparatet.

Kompetanseplanen skal opp til politisk behandling høsten 2023.

Politikeropplæring del to med politisk og administrativt nivå er gjennomført, KS og advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig Trondheim sto for opplæringen.

Kontrollutvalgets vedtak i sak 17/22

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding til orientering. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om vedtatt kompetanseplan, orienteringen gis på utvalgets siste møte i 2023.

Kontrollutvalgets siste møte i 2023 er berammet til 9. november.

Innherred Renovasjon IKS (eierskapskontroll)

Rapport avlagt: Oktober 2018

Problemstilling:

Eierskapskontroll: Utøver Tydal kommune sitt eierskap i Innherred Renovasjon (IR) i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for god eierstyring?

Renovasjonsgebyr:

Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i IR i tråd med selvkostprinsippet?

Er det fattet vedtak om delegert myndighet for innkreving av renovasjonsgebyr fra den enkelte eierkommune i IR?

Hytterrenovasjon: Hvilket handlingsrom har kommunene når det gjelder å gi dispensasjon fra kravet om hytterrenovasjon?

Rapportens konklusjon:

Eierskapskontroll: Revisor konkluderer med at Tydal kommune bør forbedre eierstyringen gjennom å:

1. Forbedre og jevnlig rullere eierskapsmeldingen
2. Vurdere behovet for mer opplæring i eierstyring
3. Etablere rutiner som sikrer at politisk nivå blir regelmessig orientert om aktuelle saker i selskapet

Renovasjonsgebyr:

1. Når IR har valgt å ha ulike selvkostområder bør disse rapporteres fullt ut som selvkostområder. Det betyr at grunnlaget for gebyrene på de ulike områdene bør synliggjøres, samt at etterkalkylen må settes opp for de ulike selvkostområdene.
2. Det bør orienteres om prinsippene for kostnadsfordeling. Selskapet må sikre at alle kommuner får tilsendt etterkalkylene slik at disse kan legges i note i kommunenes regnskap
3. IR bør informere om hvilke området av veilederen for beregning av kommunale avfallsgebyr som ikke følges

Dispensasjon fra hytterrenovasjon: Revisor anbefaler at selskapet utarbeider separate søknadsskjema for henholdsvis fritak og reduksjon av gebyr. Dette vil gjøre det enklere å vurdere om søknaden skal behandles av selskapet eller av den enkelte kommune.

Revisors anbefalinger:

Kommunen bør forbedre og jevnlig rullere eierskapsmeldingen

Kommunen bør vurdere behovet for mer opplæring i eierstyring

Kommunen bør ha rutiner som sikrer at politisk nivå blir regelmessig orientert om aktuelle saker i selskapet

- påse at etterkalkylen legges ved som note i kommunens årsregnskap.

IR bør rapportere ensartet og med likt detaljnivå på de ulike selvkostområdene og at grunnlaget for gebyrene på de ulike selvkostområdene synliggjøres

Innherred Renovasjon utarbeider og oversender en etterkalkyle for de ulike selvkostområdene hvor selskapet også orienterer om prinsippene for kostnadsfordeling til kommunen

IR bør informerer om hvilke områder av veilederen for beregning av kommunale avfallsgebyr

som ikke følges

IR bør utarbeide separate søknadsskjema for henholdsvis fritak og reduksjon av gebyr

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak i sak 04/19:

Kontrollutvalget legger rapport fra selskapskontroll av Innherred Renovasjon IKS fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret slutter seg til revisors anbefalinger og:

Ber rådmannen om å

- forbedre og jevnlig rullere eierskapsmeldingen
- vurdere behovet for mer opplæring i eierstyring
- etablere rutiner som sikrer at politisk nivå blir regelmessig orientert om aktuelle saker i selskapet
- påse at etterkalkylen legges ved som note i kommunens årsregnskap.

Ber eierrepresentanten om å bidra til at

- Innherred Renovasjon rapporterer ensartet og med likt detaljnivå på de ulike selvkostområdene og at grunnlaget for gebyrene på de ulike selvkostområdene synliggjøres
 - Innherred Renovasjon utarbeider og oversender en etterkalkyle for de ulike selvkostområdene hvor selskapet også orienterer om prinsippene for kostnadsfordeling til kommunen
 - Innherred Renovasjon informerer om hvilke områder av veilederen for beregning av kommunale avfallsgebyr som ikke følges
 - Innherred Renovasjon utarbeider separate søknadsskjema for henholdsvis fritak og reduksjon av gebyr.
2. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget tilbakemelding om oppfølgingen av vedtakets punkt 1 innen utgangen av 2020.
3. Kommunestyret ber rådmannen rapportere om oppfølgingen av punkt 2 ved neste rullering av eierskapsmeldingen.

Kommunestyrets vedtak i sak 06/19:

1. Kommunestyret slutter seg til revisors anbefalinger og:

Ber rådmannen om å

- forbedre og jevnlig rullere eierskapsmeldingen
- vurdere behovet for mer opplæring i eierstyring
- etablere rutiner som sikrer at politisk nivå blir regelmessig orientert om aktuelle saker i selskapet
- påse at etterkalkylen legges ved som note i kommunens årsregnskap.

Ber eierrepresentanten om å bidra til at

- Innherred Renovasjon rapporterer ensartet og med likt detaljnivå på de ulike selvkostområdene og at grunnlaget for gebyrene på de ulike selvkostområdene synliggjøres
 - Innherred Renovasjon utarbeider og oversender en etterkalkyle for de ulike selvkostområdene hvor selskapet også orienterer om prinsippene for kostnadsfordeling til kommunen
 - Innherred Renovasjon informerer om hvilke områder av veilederen for beregning av kommunale avfallsgebyr som ikke følges
 - Innherred Renovasjon utarbeider separate søknadsskjema for henholdsvis fritak og reduksjon av gebyr.
2. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget tilbakemelding om oppfølgingen av vedtakets punkt 1 innen utgangen av 2020.

3. Kommunestyret ber rådmannen rapportere om oppfølgingen av punkt 2 ved neste rullering av eierskapsmeldingen.

Administrativ oppfølging

På kontrollutvalgets møte 20.05.2021 ble det under sak 11/21 Eventuelt, vedtatt å be kommunedirektøren om en orientering om oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 6/19.

Økonomisjef orienterte om oppfølging av kommunestyrets vedtak på kontrollutvalgets møte 8. september 2021 i sak 14/21.

Eierskapsmeldingen vil bli rullert innværende valgperiode. Kommunedirektøren vil vurdere opplæring i eierstyring både for eierrepresentanter og kommunestyret. Det fremgår av delegasjonsreglementet i Tydal kommune at aktuelle saker fra selskaper skal refereres i kommunestyret. Etterkalkylen er på plass, og rapportering av selvkost er på plass i Innherred Renovasjon IKS.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Kontrollutvalget ber om at vedtatt revidert eierskapsmelding legges frem for kontrollutvalget som referatsak.

Kommunestyret vedtok eierskapsmeldingen i sak 23/23 (møte 27.04.2023).

Eierskapskontroll - Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS

Rapport avlagt: Februar 2023

Problemstilling: Utøver kommunen eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i tråd med kommunestyrets vedtak, lovkrav og etablerte normer for god eierstyring?

1. Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves?
2. Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer?
3. Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring?
4. Skjer utvelgelsen og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?

Rapportens konklusjon:

Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves?

Revisjonen konkluderer med at dette er mangelfullt, ettersom Tydal kommune ikke har noen oppdatert eierskapsmelding. Eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er ikke omhandlet i eierskapsreglementet fra 2016, og kommunen har så langt ikke oppfylt lovkravet om å behandle og vedta en eierskapsmelding minst én gang i valgperioden. Kravet om at kommunestyret selv skal vedta selskapsavtaler for interkommunale selskaper er derimot innfridd.

Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer?

Eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter utøves i tråd med IKS-loven. Dette bygger revisjonen på at kommunestyret har oppnevnt eierrepresentant, at myndigheten som eier utøves gjennom deltakelse i representantskapets møter, og at representantskapet har behandlet lovpålagte saker. I tillegg har vi merket oss som positivt at KS-anbefalingen om at sentrale folkevalgte bør oppnevnes som eierrepresentant, er oppfylt.

Ettersom selskapet ikke er omfattet av eierstrategien fra 2016, har ikke kommunestyret gitt noen særskilte føringer for utøving av eierskapet. Revisjonen er imidlertid innforstått med at den marginale eierandelen og beskjedne betydningen for kommunens oppgaveløsning ikke gir grunn til stor oppmerksomhet rundt selskapet. Sett i denne sammenhengen mener vi at dialogen mellom eierrepresentant og kommunestyre blir tilstrekkelig ivaretatt. Revisjonen savner imidlertid noen generelle retningslinjer for hvor langt eierrepresentantens myndighet strekker seg dersom eierorganet skal behandle saker av uvanlig karakter, og når det eventuelt må innhentes særskilt mandat.

Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring? Sett i forhold til selskapets betydning for Tydal kommune, mener revisjonen at kommunikasjonen med selskapet er i tråd med prinsippene for god eierstyring.

Som et virkemiddel for god eierstyring anbefaler KS at formelle møter i eierorganene blir supplert med mer uformelle eiermøter. Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS har ikke tradisjon for slike møter, og revisjonen har forståelse for at Tydal kommune ikke har sett et slikt behov for sin egen del. Revisjonen mener også at rutine for å gjøre årsmeldinger og årsregnskap tilgjengelig via referatsaker for kommunestyret på en tilstrekkelig måte ivaretar anbefalingen om selskapsrapportering til eieren.

Skjer utvelgelsen og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger? Revisjonen konkluderer med at lovkrav og anbefalinger fra KS i hovedsak blir etterlevd. Det er nedfelt i selskapsavtalen at styremedlemmer skal oppnevnes av representantskapet etter innstilling fra en valgkomité. Eierskapsreglementet for Tydal kommune har klare føringer for å forhindre inhabilitet og rollekonflikter for styremedlemmene.

Representantskapet har ikke fastsatt noen retningslinjer for valgkomitéens arbeid. Etter revisors mening kunne slike retningslinjer bidratt til å styrke kommunens eierstyring. Uten at det har direkte betydning for Tydal kommune, har revisjonen også merket seg at andre eierkommuner har styremedlemmer i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS med dobbeltroller.

Revisors anbefalinger:

- Behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven før utløpet av valgperioden.
- Vurdere behovet for å fastsette retningslinjer for hvilke typer saker som må behandles i kommunestyret før de skal vedtas i selskapenes eierorgan.
- Vurdere om det bør kreves retningslinjer for valgkomitéens arbeid i selskaper hvor kommunen har eierinteresser.

Politisk behandling

Kontrollutvalgets vedtak i sak 1/23:

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra eierskapskontroll av Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for:
 - At kommunestyret kan vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26-1 i inneværende valgperiode.
 - At eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.
 - At kommunestyret tar opp til diskusjon behovet for å fastsette retningslinjer for hvilke typer saker som må behandles i kommunestyret før de skal vedtas i selskapenes eierorgan.
 - At kommunestyret tar opp til diskusjon om det bør kreves retningslinjer for valgkomitéens arbeid i selskaper hvor kommunen har eierinteresser.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp innen 15.08.2023.

Kommunestyrets vedtak i sak 19/23:

1. Kommunestyret tar rapport fra eierskapskontroll av Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for:
 - At kommunestyret kan vedta en eierskapsmelding i henhold til kommunelovens § 26-1 i inneværende valgperiode.
 - At eierskapsmeldingen, i kommende valgperioder, blir lagt frem for kommunestyret innen ett år etter konstituerende møte.
 - At kommunestyret tar opp til diskusjon behovet for å fastsette retningslinjer for hvilke typer saker som må behandles i kommunestyret før de skal vedtas i selskapenes eierorgan.
 - At kommunestyret tar opp til diskusjon om det bør kreves retningslinjer for valgkomitéens arbeid i selskaper hvor kommunen har eierinteresser.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp innen 15.08.2023.

Administrativ oppfølging

Kommunedirektøren v/økonomisjef har i e-post av 22.08.2023 gitt en tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølging av kommunestyrets vedtak, kontrollutvalget behandlet tilbakemeldingen på sitt møte 31.08.2023 i sak 14/23.

Eierskapsmelding for Tydal kommune ble vedtatt av kommunestyret i sak 23/2023, møte 27.04.2023.

Ifølge kommunestyrets vedtak i sak 23/2023 pkt. 2 skal kommunens eierrepresentanter avklare kommunen sine meninger/holdninger til sakene som skal behandles i eierorganet med formannskapet.

Prinsipielle drøftinger skal tas i kommunestyret i forkant av møter i eierorganene, jfr. eierskapsmeldinga kapittel 4.4.

Av meldingens kapittel 4.3 fremgår det at ved valg til selskaper organisert etter aksjeloven og lov om interkommunale selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite hvor formålet er å sikre sammensetning av styre med nødvendig kompetanse, 40 % kjønnsrepresentasjon og i tråd med eiers formål med selskapet.

Eierskapsmeldinga vil bli lagt fram for det nye kommunestyret innen ett år etter det konstituerende møtet.